

Силабус курсу:

**ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ПРОФЕСІЙНА
ЕТИКА**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	доктор філософії
<i>Спеціальність:</i>	081
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	3,0
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	екзамен

Автор курсу та лектор:

д-р культурології, проф., Смоліна Ольга Олегівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін

посада

smolina@snu.edu.ua

Е-кампус, за

+380993492455

розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Наведені в курсі матеріали спрямовані на формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти розуміння місця науки в світоглядних орієнтирах людини, сприйняття науки як динамічного явища, що змінює свої парадигми, картину світу, підходи, методології.

Принципи етики та академічної доброчесності покладено в основу курсу як необхідні умови якісного (а точніше, наукового взагалі) сучасного дослідження, конкурентоспроможного в світовому контексті.

Завданнями курсу є: освітлення динаміки науки, її історичних та сучасних парадигм, стану розвитку сучасної науки, світової та вітчизняної, круг її основних проблем; загальнонаукові методологічні підходи, методи, принципи; поняття «академічна доброчесність», «плагіат» та його види, основні етичні принципи Кодексу вченого України, основні положення Кодексу академічної етики СНУ ім. В. Даля.

Засвоєння курсу дозволить здобувачам визначати актуальність обраної наукової та галузевої проблематики відповідно до парадигми та проблем сучасної науки, обирати відповідні до галузі знань та тематики дослідження наукові методи, уникати академічного плагіату в наукових роботах, бути борцем за академічну доброчесність, поводитися відповідно до принципів Кодексу вченого України та Кодексу академічної етики СНУ ім. В. Даля.

Результати навчання:

ПРН 11. Застосовувати наукові принципи планування та раціональної організації професійної діяльності, використовувати організаторські навички для планування роботи колективу, об'єктивно оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт та усвідомлювати відповідальність науковця та викладача перед суспільством.

ПРН 12. Усвідомлювати соціальну значущість та відповідальність професії викладача та науковця, застосовувати принципи академічної доброчесності, наукової і викладацької етики та деонтології при виконанні професійних обов'язків.

ПРН 13. Генерувати нові ідеї та визначати шляхи для їх реалізації у галузі освіти, науки та професійної діяльності, розширювати сферу власної компетентності, розробляти оптимальні стратегії своєї діяльності.

ПРН 15. Використовувати у професійній діяльності національні та міжнародні нормативно-правові акти, доктринальні джерела та рекомендації належних правозастосовчих (законодавчих, судових, правоохоронних тощо) практик у галузі юридичної освіти та науки.

ПРН 16. Формулювати обґрунтування наукової проблеми, робочих гіпотез досліджуваної проблеми, мати здатність опанування наявними знаннями та навичками задля створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ПРН 17. Застосовувати сучасні методології науково-правових досліджень та використовувати спеціальні методи досліджень у певних галузях юридичної науки.

ПРН 18. Аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів.

ПРН 19. Здійснювати ідентифікацію, вимірювання та оцінку ризиків, пов'язаних з науково-дослідною та інноваційною діяльністю у правотворчій сфері.

ПРН 20. Аналізувати, моделювати та прогнозувати соціально-економічні процеси у правовому полі, визначати показники їх результативності з подальшим обґрунтуванням напрямків удосконалення відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні, зокрема, спрямованих на економічне самопосилення держави та протистояння загрозам суверенітету країни.

ПРН 21. Розробляти навчальну та навчально-наукову літературу: підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації тощо з урахуванням змісту навчальних програм та відповідних сучасних стандартів.

ПРН 22. Використовувати авички ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу, лекцій, а також представлення результатів наукової діяльності професійній спільноті та широкому загалу у вигляді доповідей на конференціях різного рівня, включаючи науково-просвітницькі заходи з метою популяризації правової освіти та науки.

ПРН 23. Демонструвати реалізацію практичних навичок розв'язання проблем у галузі права, тлумачення юридичних висновків, пропозицій, рекомендацій, в тому числі авторських.

ПРН 24. Застосовувати наукові теорії та концепції, релевантну методологію та джерела, а також набуті практичні знання при проведенні наукових досліджень, вирішенні актуальних практичних чи наукових проблем.

ПРН 25. Здійснювати аналіз правового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання, аналітично виокремлювати та оцінювати правові проблеми у цій сфері з урахуванням сучасних економіко-правових наукових досягнень.

ПРН 26. Брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях, виконуючи теоретичні та прикладні дослідження у галузі права.

ПРН 27. Розробляти навчально-методичний комплекс дисципліни і викладати спеціальні дисципліни у закладах освіти, застосовувати сучасні освітні технології та методики.

Передумови до початку вивчення:

Знання з філософії та етики в обсязі бакалаврської, магістерської програми або рівня спеціаліст.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення цього навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність позиціонувати активну громадянську позицією, що ґрунтується на демократичних переконаннях, гуманістичних та етичних цінностях.

ЗК 2. Здатність працювати у команді та виявляти лідерські здібності, наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків,

ЗК 3. Здатність спілкуватися та співпрацювати з різними цільовими аудиторіями, та фахівцями інших галузей, адаптуватися у соціальному та професійному середовищі. Здатність до усвідомленого поповнення і розширення комунікативних навичок у професійній сфері впродовж життя.

ЗК 5. Здатність аналізувати та застосовувати філософсько-світоглядні засади, напрямки і закономірності розвитку вітчизняної юридичної освіти та науки в умовах глобалізації і інтернаціоналізації.

ЗК 6. Здатність до самостійної науково-педагогічної діяльності та реалізації різних складових процесу навчання, здатність впливати на формування особистості з високими моральними якостями.

ЗК 10. Здатність ефективно планувати та раціонально організувати професійну діяльність, використовувати організаторські навички для планування роботи колективу, здатність об'єктивно оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт та усвідомлювати відповідальність науковця та викладача перед суспільством.

ЗК 11. Здатність усвідомлювати соціальну значущість та відповідальність професії викладача та науковця, застосовувати принципи академічної доброчесності, наукової і викладацької етики та деонтології при виконанні професійних обов'язків.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї та визначати шляхи для їх реалізації у галузі освіти, науки та професійної діяльності, розширювати сферу власної компетентності, розробляти оптимальні стратегії своєї діяльності.

СК 1. Здатність збирати, опрацювати та критично використовувати у професійній діяльності національні та міжнародні нормативно-правові акти, доктринальні джерела та рекомендації належних правозастосовчих (законодавчих, судових, правоохоронних тощо) практик у галузі юридичної освіти та науки.

СК 2. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає критичне ставлення до наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

СК3. Здатність застосовувати сучасні методології науково-правових досліджень та застосовувати спеціальні методи досліджень у певних галузях юридичної науки.

СК 4. Здатність аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів.

СК 5. Здатність ідентифікувати, вимірювати та оцінювати ризики, пов'язані з науково-дослідною та інноваційною діяльністю у правотворчій сфері.

СК 6. Здатність проводити аналіз, моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів у правовому полі, визначати показники їх результативності з подальшим обґрунтуванням напрямків удосконалення відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні, зокрема, спрямованих на економічне самопосилення держави та протистояння загрозам суверенітету країни.

СК 7. Здатність до розробки навчальної та навчально-наукової літератури: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо з урахуванням відповідних сучасних стандартів та змісту освітніх програм.

СК 8. Здатність ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу, лекцій, а також представлення результатів наукової діяльності професійній спільноті та широкому загалу у вигляді

доповідей на конференціях різного рівня, включаючи науково-просвітницькі заходи з метою популяризації правової освіти та науки.

СК 9. Здатність формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції, рекомендації

СК10. Здатність використовувати наукові теорії та концепції, а також набуті практичні знання при проведенні наукових досліджень.

СК 11. Здатність здійснювати аналіз правового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання, аналітично виокремлювати та оцінювати правові проблеми у цій сфері з урахуванням сучасних економіко-правових наукових досягнень.

СК12. Здатність брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Основні положення філософії науки. Динаміка науки	2/0/2	Поняття науки. Статус науки. Основні критерії науковості. Форми наукового знання. Підходи до періодизації наукового знання. Переднаука. Класична наука. Некласична наука. Постнекласична наука. Постмодерн і філософія постмодерну.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання
2.	Загальна характеристика наукової теорії. Концепції істини в науковому пізнанні	2/0/2	Поняття наукової теорії та її структура. Стандартна концепція наукової теорії та практика наукових досліджень. Пізнавальний статус теорії. Функції теорії. Поняття «істина» в науковому пізнанні. Концепції наукової істини.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання
3.	Метод і методологія наукової діяльності	2/0/2	Роль і місце метода в системі пізнавальної діяльності. Структура наукового метода. Генеза наукових методів. Класифікація наукових методів.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання
4.	Академічна доброчесність та академічний плагіат	2/0/2	Поняття академічної доброчесності: історія, сучасний стан. Основні положення концепції академічної доброчесності. Поняття плагіату та академічного плагіату. Види академічного плагіату. Шляхи запобігання академічного плагіату.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання
5.	Етика в науковій та професійній сфері	2/0/2	Поняття про мораль та етику. Мораль і право, мораль і звичай: спільне та відмінне. Сучасна етика. Сфери суспільного життя, цікаві з точки зору етики та етичного регулювання. Етика як наука та етика в науці. Професійна етика: основні положення.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання
6.	Етичний кодекс вченого України: основні положення	2/0/2	Мета, завдання та принципи «Етичного кодексу вченого України». Етика наукових досліджень. Учений як автор. Учений як викладач. Учений як консультант чи експерт. Учений як громадянин. Кодекс академічної етики СНУ ім. В. Даля: основні положення.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Гончаренко С. Етика науки і етичний кодекс ученого // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2011. Випуск 2. С. 3-12.
3. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів. Львів : Тріада плюс, 2016. 364 с.
4. Добросесність та етика. Навчальний посібник URL : https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Teaching_Guide_final_UKR.pdf
5. Етичний кодекс вченого України. НАН України, 2009.
6. Закон України «Про авторське право та суміжні права» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
7. Кодекс наукової етики / Всеукраїнська громадянська організація «Українська федерація вчених» // Наука і наукознавство, 2005. № 3. С. 31–37.
8. Кун Т. Структура наукових революцій. К.: Port-Royal, 2001. 228 с. URL : <http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn.htm>
9. Навчальний посібник з курсу «Професійна етика вищої освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / А.П. Алексєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.
10. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2357/1/%D0%9F%D0%95%D0%AE%20.pdf>
11. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред А. Синиці. Львів : Ліга-Прес, 2017. 90 с.
12. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
2. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
3. Електронна бібліотека «Платон. Філософія без меж» <https://platona.net/>
4. Нормативні документи з підготовки, захисту дисертації та публікації наукових статей: [http://sslab.com.ua/Home/Post/51/vsya-normativka-z-p%D1%96dgotovki-zaxistudisertac%D1%96%D1%97-ta-publ%D1%96kac%D1%96%D1%97-naukovix-statej-\(stanom-na-22-zhovtnya-2019-r\)?fbclid=IwAR1ydnAiwIvq6aK1MRMrxa307gqAlp9pbeXKJhdCm4715Jn446KbXLaTv0M](http://sslab.com.ua/Home/Post/51/vsya-normativka-z-p%D1%96dgotovki-zaxistudisertac%D1%96%D1%97-ta-publ%D1%96kac%D1%96%D1%97-naukovix-statej-(stanom-na-22-zhovtnya-2019-r)?fbclid=IwAR1ydnAiwIvq6aK1MRMrxa307gqAlp9pbeXKJhdCm4715Jn446KbXLaTv0M)
5. Українські матеріали та ресурси з академічної добросесності: <https://www.skeptic.in.ua/integrity/>
6. Committee on Publication Ethics (COPE): <https://publicationethics.org/>

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки та професійна етика» (для аспірантів спеціальності 081 Право) / Укл.: О.О. Смоліна. Київ: СНУ ім В. Даля. 2024. Електронне видання.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Індивідуальні завдання	30
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Здобувач може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу здобувачу можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не користуються мобільним телефоном (та іншими пристроями) та навушниками для прослуховування (споживання) будь-якого контенту (інформації);
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань здобувачі:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.